

Utrikesdepartementet
103 39 Stockholm

Att ta itu med fattigdomen – Krediters och garantiers nya roll i svenskt bilateralt bistånd (SOU 2006:108)

Regeringen har beslutat om en översyn av kredit- och garantiinstrumenten i det svenska utvecklingssamarbetet. En särskild utredning har fått direktiv om att analysera krediter och garantier utifrån de rådande svenska biståndspolitiska målsättningarna, och särskilt deras betydelse och roll som instrument för att skapa ekonomisk tillväxt i samarbetsländerna och på så sätt bidra till minskad fattigdom.

Utredningens slutsats är att det finns principiellt goda skäl att behålla kredit- och garantibeståndet som en del av de svenska bilaterala biståndsinstrumenten, men att reformera och bygga ut det för att uppnå en ökad effektivitet.

Riksgäldens synpunkter

Riksgälden har inga invändningar mot utredningens huvudförslag om att reformera och bygga ut kredit- och garantibeståndet. Vi vill dock kommentera två specifika områden.

1. Påfyllning av säkerhetsreserven

I den föreslagna förordningen (11§, fjärde punkten) finns följande text; ”Om säkerhetsreserven inte är tillräcklig för att täcka de skador som förväntas uppstå, skall Sida gå till regeringen med förslag om att från biståndsbudgeten göra nödvändig påfyllning av reserven”.

Ett självfinansierande system, där garantiavgifter bestäms så att de speglar statens ekonomiska risk och övriga kostnader för åtagandet, kommer periodvis att visa ett överskott eller ett underskott. Men på lång sikt förväntas sådana över- och underskott, givet att ingen systematisk felprissättning av avgifter föreligger, vara lika sannolika och därmed ta ut varandra. Att tillämpa ett självfinansierande system och samtidigt fylla på reserven vid tillfälliga

förväntade underskott leder således till ett långsiktigt förväntat överskott i säkerhetsreserven.

Detta förväntade överskott, som utgör en buffert för oförväntade skador, kommer i den föreslagna modellen att finansieras med medel från biståndsbudgeten, vilka skulle kunna ha använts till andra biståndsändamål.

Fördelen med denna försiktighetsprincip är att Sida står bättre rustat om de faktiska skadeutfallen överstiger de förväntade skadorna. Men samtidigt medför förslaget en risk för att de biståndsmedel som utgör påfyllning av säkerhetsreserven inte kommer att utgöra något bistånd alls. Riksgälden avstyrker inte detta upplägg men vill påpeka att det kan komma att leda till ett ineffektivt utnyttjande av biståndsmedel, vilket ska vägas mot den förbättrade möjligheten att hantera oförväntade skadeutfall.

2. Riskbegränsande villkor

Risken i en garanti påverkas bl.a. av vilka säkerheter som ställs samt av villkoren i det upprättade garantiavtalet. Detta avtal kan innehålla vissa riskbegränsande villkor, dvs. klausuler som innebär åtaganden från garantitagaren eller att specifika åtgärder utlöses vid olika händelser. Exempel på sådana villkor är möjlighet till kompletterande säkerheter, särskild informationsplikt och negativförbindelser som syftar till att statens fordran inte ska få en sämre ställning än övriga fordringar mot garantitagaren.

Säkerheter och riskbegränsande villkor syftar i första hand till att minska statens ekonomiska risk, men de kan även ses som ett sätt att styra bort garantitagaren från ett oönskat risktagande.

Utredningen innehåller ingen beskrivning av synen på riskbegränsande villkor eller om det finns ett behov av att se över dessa. Mot bakgrund av den föreslagna utvidgningen av kredit- och garantiverksamheten anser Riksgälden att Sida tillsammans med sina samarbetspartners bör analysera om det finns ett behov av ändrade avtalsvillkor.

I detta ärende har riksgäldsdirektören Bo Lundgren beslutat efter föredragning av Kristoffer Ekström. I den slutliga handläggningen har även avdelningschefen Magnus Thor deltagit.

Bo Lundgren

Kristoffer Ekström